

**İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan:
“İSO İkinci 500’ün ihracat başarısı
ve istihdama katkısı takdire değer”**

“İSO İkinci 500 çalışmamızın 2021 yılı sonuçları, dünya ekonomisinin pandemi krizinden çıkış sancılılarıyla geçirdiği hareketli bir yılın sanayiye yansıyan fotoğrafı niteliğinde.

Öncelikle 2021 yılındaki aşı uygulamalarıyla dünyada hemen her sektöre dönük talebin beklenenden erken toparlandığına tanıklık ettik. Bu, beraberinde tedarik krizini getirdi. Gevşek para ve maliye politikalarının sağladığı rekor parasal genişlemenin en yıkıcı yan etkisi ise sonuçlarını bugün de yaşamakta olduğumuz küresel enflasyon oldu.

2021 yılını çift haneli bir büyümeyle kapatan ülkemizde ise sanayi kuruluşlarımız, özellikle dış pazarlardaki performanslarıyla güçlenen küresel talepten payını almış görünüyor.

İSO 500’e göre daha küçük ölçekli ve KOBİ niteliğinde şirketlerden oluşan İSO İkinci 500’ün ihracatı yüzde 35’lik bir büyümeyle 2021’de Türkiye genelinden ve İSO 500’den daha başarılı bir görünüm sunuyor.

Fakat İSO İkinci 500’ün verilerine baktığımızda borçlanma yapısında belirgin bir bozulma dikkatimizi çekmektedir. Söz konusu veriler İSO İkinci 500’de işletme faaliyetlerinin giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edildiğini ortaya koyuyor. Asıl önemlisi ise borcun vade yapısında da gözle görülür bir kısalmanın olması.

Baktığımızda, mali borçların toplam borçlar içindeki payı yüzde 57,6’dan yüzde 54,2’ye inerken, diğer borçların payı yüzde 42,4’ten yüzde 45,8’e yükselmiş görünüyor. Bunun anlamı şu; İSO İkinci 500 şirketleri faaliyetlerin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının

karşılanmasında ticari borçları çok daha fazla kullanmışlar. Bir başka deyişle 2021’de sanayiciler, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar. Bu, İSO İkinci 500 araştırmalarında karşımıza çıkan yeni bir durum olarak dikkat çekiyor.

Şunu açıkça belirtmek gerekir ki, başta ihracatçı sanayicilerimiz olmak üzere, şirketlerimiz son yıllarda nitelikli ve kaliteli finansmana erişimde çeşitli güçlükler yaşıyor. Bu tabloya bakarak şunu söyleyebiliriz; Finansman koşullarının sıkılaştığı ve kredi imkanlarının daraldığı son dönemlerde, sanayicilerimizin içinde bulunduğu bu durum, zincirleme reaksiyon halinde gelişebilecek ödeme risklerine işaret etmesi bakımından son derece endişe vericidir.

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de KOBİ’ler ölçek büyütmek, rekabetçiliği artırmak ve pazarını genişletmek için büyük çaplı yatırımlara daha fazla ihtiyaç duyuyor. Buradan hareketle kurlardaki yükseliş ve finansman koşullarındaki sıkılaşmanın dev şirketlere kıyasla KOBİ’ler için daha zorlayıcı bir ortam oluşturduğuna şüphe yok.

Öte yandan İSO İkinci 500 şirketlerinin ana büyüklük kriteri olan üretimden satışlarının, 2021 yılında yüzde 77,5 oranında artarak 191,1 milyar TL’den 339,2 milyar TL’ye yükselmesini önemli bir başarı olarak görebiliriz.

İkinci 500 şirketlerinin, 2021’de İSO 500’ü aratmayacak şekilde hem faaliyet giderlerini hem de yıl içerisindeki döviz kuru dalgalanmalarını başarıyla yönettikleri de söylenebilir, zira hem EBITDA hem de vergi öncesi dönem karlılığında dikkat çekici iyileşme söz konusu.

Diğer taraftan finansman giderleri, büyük kuruluşlarda olduğu gibi İkinci 500’de de karlılığın temel belirleyicilerden biri olmayı sürdürdü. Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle İSO İkinci 500’ün finansman giderlerinin 2021 yılında yüzde 114,4 oranında artarak 20,1 milyar TL’ye yükselmiş olması bunun açık bir göstergesi.

Ülkemiz sanayisinin teknolojiye dayalı, nitelikli, kaliteli ve katma değer yaratan bir üretim yapısına kavuşması, dünya ile rekabetimiz açısından zorunlu. Ne var ki, 2021’de İSO İkinci 500’de halen yüzde 70’in üzerinde düşük ve orta-düşük teknoloji ağırlıklı bir yapının aşamadığı görülüyor. Bu durum, kat etmemiz gereken uzun bir yol olduğunu gösteriyor.

Bunun için kuşkusuz AR-GE harcamalarında ciddi bir sıçramaya ihtiyacımız var. Nitekim İSO İkinci 500 sonuçları, sanayi kuruluşlarının AR-GE’ye ayırdıkları kaynakların üretimden satışlara oranla binde 5’in altında sıkışıp kalmış olduğunun altını çiziyor. Sanayimiz giderek dijitalleşen küresel rekabet ortamında bundan çok daha fazlasına ihtiyaç duyuyor.

2021 yılında İSO İkinci 500'ün istihdamı yüzde 5 artarak 261 bin kişiye çıkarken aynı yılda ödenen maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 39 oldu. Sanayinin istihdamı sürükleyici özelliği burada da karşımıza çıktı.

2022 itibarıyla, dünyada enflasyon ve büyüme açısından beklentilerin olumsuzlaştığı, 1970'lere dönüş ve "stagflasyon" endişelerinin arttığı bir dönemden geçiyoruz. Sanayimizin de bu hava değişiminden etkilenmemesi ne yazık ki pek de mümkün görünmüyor. Bu bağlamda İSO İkinci 500'ün 2021 yılı sonuçları, bir yandan sanayicilerimizin değişen koşullara uyum sağlama yeteneğine işaret ederken diğer yandan da zor bir döneme hazırlıklı olmak için çıkarılması gereken dersleri ortaya koyuyor.

Özetle, başta da belirttiğim gibi normalleşme sancılarıyla geçen 2021'de sanayinin göstermiş olduğu performans, birçok yönüyle dikkat çekici. Salgının azalarak da olsa devam eden etkilerinden kaynaklanan zorluklara rağmen, ekonomideki en temel işlevi olan üretim ve istihdam artışını sürdüren sanayicilerimize, değerli firma bilgilerini bizimle paylaştıkları ve araştırmamıza katıldıkları için buradan bir kez daha teşekkür ediyorum."